

Az (N)MR(I) módszer elve és diagnosztikai alkalmazásai

***Dr.Fidy Judit
2019 április 17***

Az atommag mágneses rezonancia jelensége, és alkalmazása:

- ***(NMR spektroszkópia)***
- ***MR képalkotó diagnosztikai módszer (MRI)***

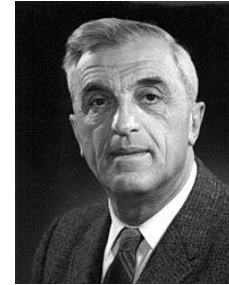
Ábrák: Kastler-Patay: MRI orvosoknak, Folia Neuroradiologica, 1993

I. A mag mágneses rezonancia jelensége

1. Történelmi háttér – jelenség és alkalmazások

NMR -spektroszkópia Bloch, Purcell, 1946
1952: Nobel-díj

↑
MRI: első élő felvétel 1973
első rétegvizsgálat 1977
első emberi agyvizsgálat 1980
↓

Felix Bloch
1912-1977

Edward Mills Purcell
1906-1983

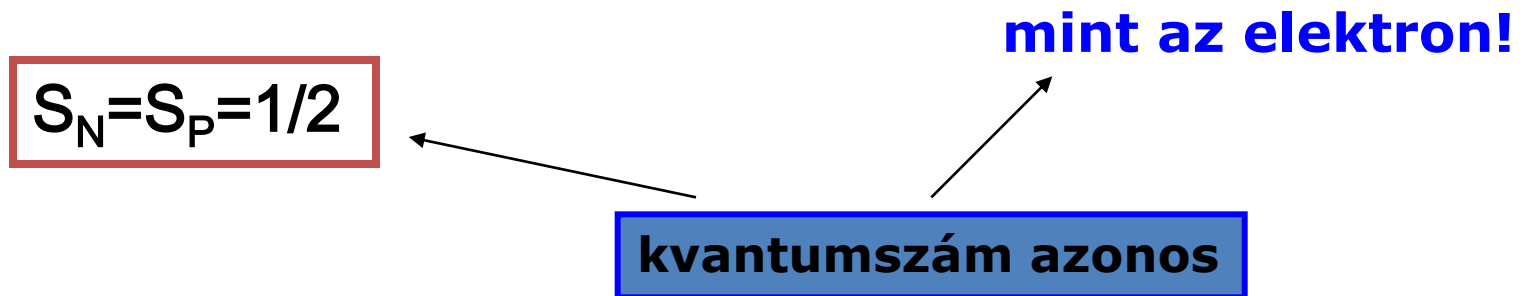
EPR Electron Paramagnetic Resonance
elektron – spektroszkópai módszer
magyarul: **ESR** Elektron-Spin Rezonancia-(spektroszkópia)

2. Az atommagok spin-állapottal rendelkeznek, hasonlóság az elektronnal

Az atommagok alkotói:

protonok és neutronok
P **N**

Rendeznek saját impulzusmomentummal: *spin*nel

A spin-állapot eredete a nukleonok kvark-szerkezete:

N és **P** egyenként 3-3 de különböző kvarkból állnak
kvarkok: $\frac{1}{2}$ spin-kvantumszámú, tömeggel és elektromos töltéssel bíró alkotók

3. A spin-állapot (saját impulzusmomentum/perdület) kvantált viselkedése

Modell: elektron

A saját impulzusmomentum $\vec{S}$ viselkedése azonos az elektron-pályákhoz tartozó impulzusmomentum $\vec{L}$ kvantált viselkedésével:

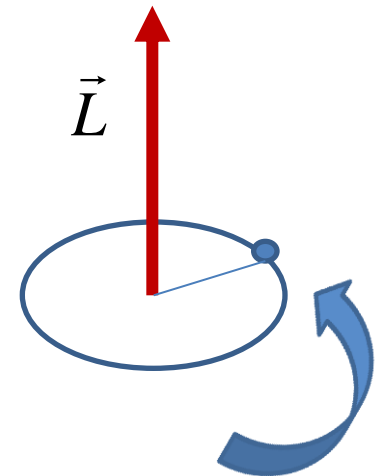
Nagysága kvantált:

Planck állandó

$$|\vec{L}| = L = \frac{h}{2\pi} \sqrt{l(l+1)}$$

$l = 0, 1, 2, \dots, n-1$ mellékkvantumszám

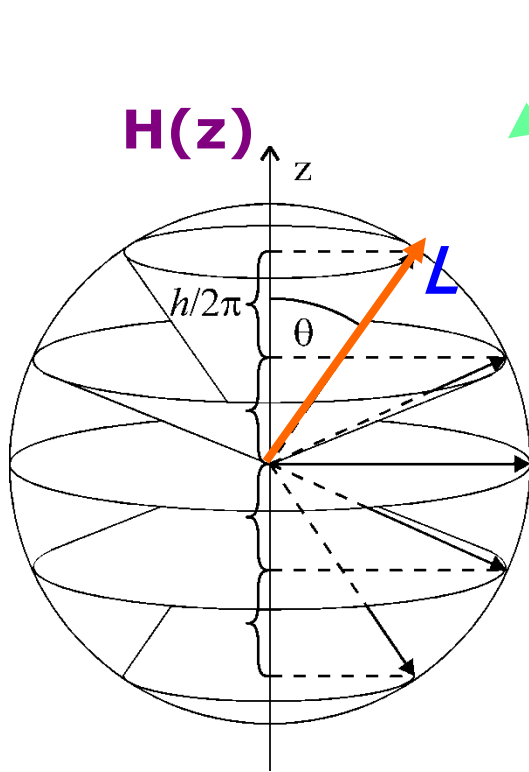
$$\vec{L} = \vec{r} \times m\vec{v}$$

Modell: pályáján „körbe forgó” elektron
(m tömeg, v sebesség, r pályasugár) mozgásához
tartozó impulzusmomentum vektor

Iránya
nagysága: $L = mvr$

L iránya is kvantált: "iránykvantálás"

Egy kitűntetett irány –
pl. $H(z)$ mágn. térhez viszonyítva
csak meghatározott irányok

$$L \cos \Theta = L_z = \frac{h}{2\pi} m_l$$

$$(m_l = 0, \pm 1, \dots, \pm l)$$

Pl. $l = 2 \longrightarrow$ 5-féle irány
 L_x és L_y nem meghatározott

Mágneses kvantumszám
 $2l + 1$ -féle

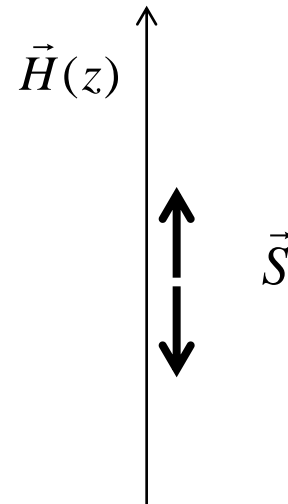
A spin-momentum hasonlóan kvantált viselkedése

Nagysága :

$$|\vec{S}| = S = \frac{h}{2\pi} \sqrt{S(S+1)}$$

Íránya kvantált:

$$S \cos \Theta = S_z = \frac{h}{2\pi} m_s$$

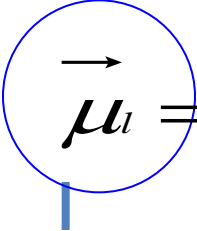

m_s : spinhez rendelt mágneses kvantumszám
2S+1-féle értéket vehet fel → **2-féle beállítás**
 $m_s = +1/2$ és $-1/2$

4. Impulzusmomentummal rendelkező elektromos töltéssel bíró részecskék **mágneses dipólus-momentum**mal is rendelkeznek

Impulzusmomentum $\sim$ körmozgás $\rightarrow$ töltés körmozgása = köráram $\rightarrow$ mágneses dipólus

$$\vec{\mu}_l = - \frac{e}{2m} \vec{L}$$

elektron töltése
elektron tömege

Mágneses momentum vektor

Iránya párhuzamos az impulzusmomentummal, **iránykvantálás**
irányítottsága ellentétes

A spin-momentumhoz is tartozik mágneses momentum!

$$\vec{\mu}_s = - \frac{e}{2m} (2\vec{S})$$

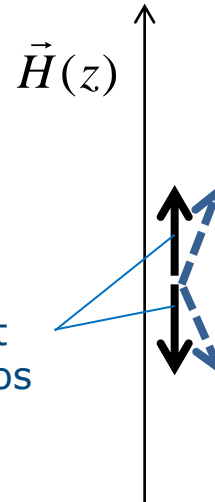
$$|\vec{\mu}_s| = \frac{e}{2m} 2 |\vec{S}| = \frac{e}{2m} 2 \frac{h}{2\pi} \sqrt{s(s+1)}$$

A spin-mágneses momentum iránykvantáltsága

$$\vec{\mu}_{S,z} = -\frac{e}{2m} 2\vec{S}_z = -\frac{e}{2m} 2 \frac{h}{2\pi} m_s = -\frac{e}{2m} \frac{h}{\pi} m_s$$

$$m_s = \pm \frac{1}{2}$$

2 irány
z-irányú vetület
nagysága azonos

az xy-síkra vett
vetülete nem
meghatározott!

Az elektron spin állapotához tartozó saját mágneses momentum „z” irányú vetületének nagysága:

Bohr magneton

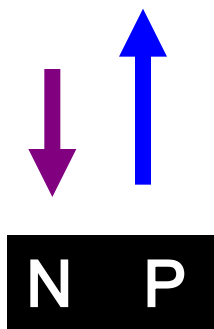
μ_B

elektron töltése

$$\frac{eh}{4\pi m}$$

elektron tömege

5. Az atommagok spin-állapotához tartozó mágneses momentum

Irányitottságuk ellentétes, és $\mu_N < \mu_P$

$$|\vec{\mu}_{e,z}| = 2 * s * \mu_B = \mu_B$$

$$|\vec{\mu}_{N,z}| = 2 * s * \underline{(1.91)} * \mu_g$$

$$|\vec{\mu}_{P,z}| = 2 * s * \underline{(2.79)} * \mu_g$$

$$\mu_g = \frac{eh}{4\pi m_n}$$

**Giromágneses
konstans**

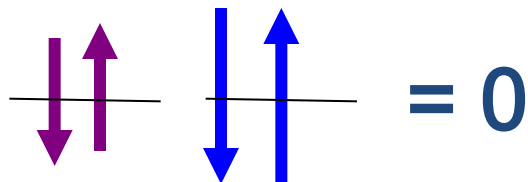
$$m_p \sim 1840 m_e !!$$

$$\mu_g \ll \mu_B$$

A nukleonok mágneses momentuma jóval kisebb, mint az elektroné

Több nukleonból álló atommagok spin-mágneses momentuma

több nukleon, párosával energiaszinteken,
ellentétes spinnel

A páros számú nukleonok ellentétes
momentumai közömbösítik egymást

$${}^3_1\text{H} \rightarrow \text{két} \cdot \cdot \text{neutron} \rightarrow \sum \vec{\mu}_N = 0$$

$$\rightarrow \rightarrow \text{egy} \cdot \cdot \text{proton} \rightarrow \mu_{\text{mag}} = \mu_P = 2.79\mu_g \approx 3\mu_g$$

$$\vec{\mu}_N \approx -\frac{2}{3}\vec{\mu}_P$$

**A mag momentuma $\neq 0$,
ha a protonok v. neutronok száma ptl. szám**

A H-atommag (proton) - momentum jelentősége:

μ_p kiemelkedően nagy

Mag	I $\hbar$ -ban	μ μ_B -ben	Mag	I $\hbar$ -ban	μ μ_B -ben
n	1/2	-1,91	$^{12}_6C$	0	0
p	1/2	+2,79	$^{13}_6C$	1/2	+0,7
^2_1H	1	-0,86	$^{14}_7N$	1	+0,4
^3_1H	1/2	+3	$^{15}_7N$	1/2	-0,28
^3_2He	1/2	-2,1	$^{16}_8O$	0	0
^4_2He	0	0	$^{17}_8O$	5/2	-1,9
^6_3Li	1	+0,8	$^{36}_{17}Cl$	2	+1,3
^7_3Li	3/2	-3,2	$^{115}_{49}In$	9/2	+5,5
^9_4Be	3/2	-1,2	$^{208}_{82}Pb$	0	0
$^{10}_5B$	3	-1,8	$^{209}_{83}Bi$	9/2	+4

$$\hbar = \frac{h}{2\pi}$$

I impulzusmomentum

$\hbar$ -ban van megadva

Az anyagokban igen sok H van → eredő momentum nagy

Az élő szervezet atomjainak mágneses momentuma

Milyen atommagoknak lesz jele mágneses kölcsönhatásban?
Diagnosztika → a *szervezetben* előforduló atommagok?
páratlan atomszámúak?

^1H ^{13}C ^{19}F ^{23}Na ^{31}P

Sok legyen belőle!

Atomok 2/3-a H!
Nagy mágneses momentum!

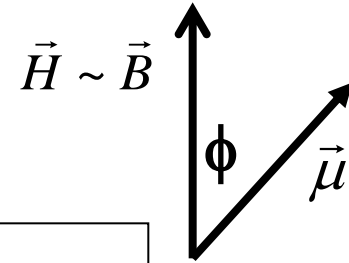
Proton-MRI

6. A protonok mágneses momentuma mágneses térben iránykvantálást mutat → energetikailag is különböző állapotok

Klasszikus viselkedésű mágneses momentum energiája mágneses térben

$$E = E_0 - |\vec{B}| * |\vec{\mu}| * \cos \phi = E_0 - B\mu_z$$

Az energia mágneses tér nélkül

E csökken, ha $\cos \phi$ nő → a mágneses tér orientálja a momentumot **parallel irányba**

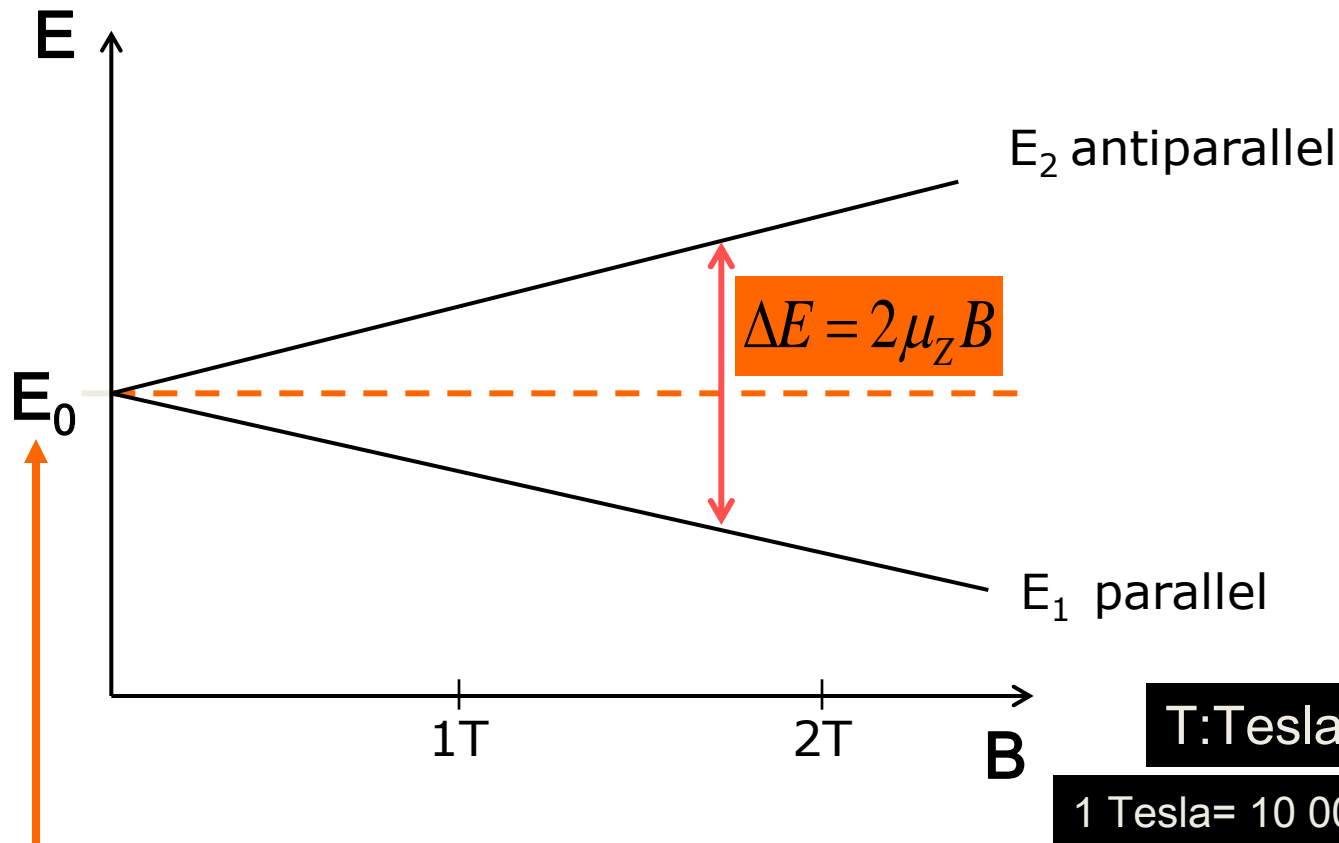
Kvantumos viselkedésű mágneses momentum → kétféle orientáció **parallel és antiparallel** orientációk → energia-különbség

$$\begin{aligned} \Delta E &= E_2 - E_1 = (E_0 - E_{mágn.2}) - (E_0 - E_{mágn.1}) = \\ &= \mu B \cos \phi + \mu B \cos \phi = 2\mu_z B \end{aligned}$$

Zeeman –féle energiafelhasadás

Zeeman effektus – Zeeman felhasadás

Kvantumos viselkedésű spin-mágneses momentumok mágneses térben kétféle orientációt vesznek fel, ezek energiában különböző állapotok, és az energiakülönbség lineárisan nő a mágneses tér nagyságával

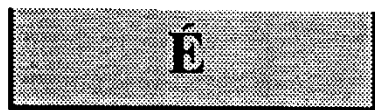
1 Tesla = 10 000 Gauss
Föld mágneses tere ~ 0.5 Gauss

mágneses tér nélkül:
 E_0 energia

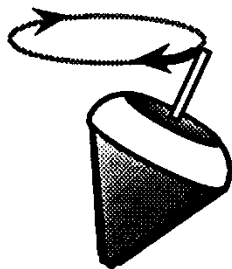
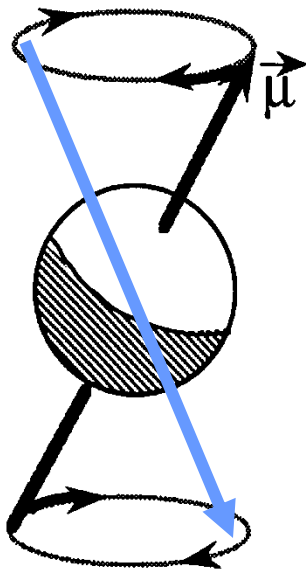
A proton-spin mágnesek orientációja *precessziós* mozgással történik

Mint az elektron!

“parallel”
orientáció

energetikailag kedvezőbb
 E_1 állapot

$$E_1 < E_2$$

“antiparallel”
orientáció

E_2 állapot

A precesszió frekvenciáját a Zeeman felhasadás nagysága (μ és B) határozza meg.

$$\Delta E = 2\mu B = hf$$

Proton-momentum

precesszió frekvenciája
Larmor frekvencia

Egy fontos kérdés és érdekes válasz:

- ***Milyen frekvenciával gerjeszthető az $E1 \rightarrow E2$ átmenet ?***
- ***Válasz:***

$$\Delta E = 2\mu B = hf$$

A gerjesztő fotonenergia frekvenciája azonos a Larmor-frekvenciával!

7. A mágneses térrel parallel és antiparallel orientált momentum vektorok eredője?

Az ellentétes irányú vektorok eredője = 0!

Melyikből van több? N_1 és N_2

Boltzmann eloszlás: az alacsonyabb energiájú
nívó populációja nagyobb $\rightarrow N_1 > N_2$

$$\frac{N_2}{N_1} = e^{-\frac{\Delta E}{kT}}$$

Nagyon kis szám!
 $\sim 0 \rightarrow e^0 = 1!$

Pl. proton μ , $B=0.5\text{T}$
 $\rightarrow \Delta E = 2\mu B \cong 10^{-7} \text{ eV}$
 $kT (310 \text{ K}) = 0.027 \text{ eV}$

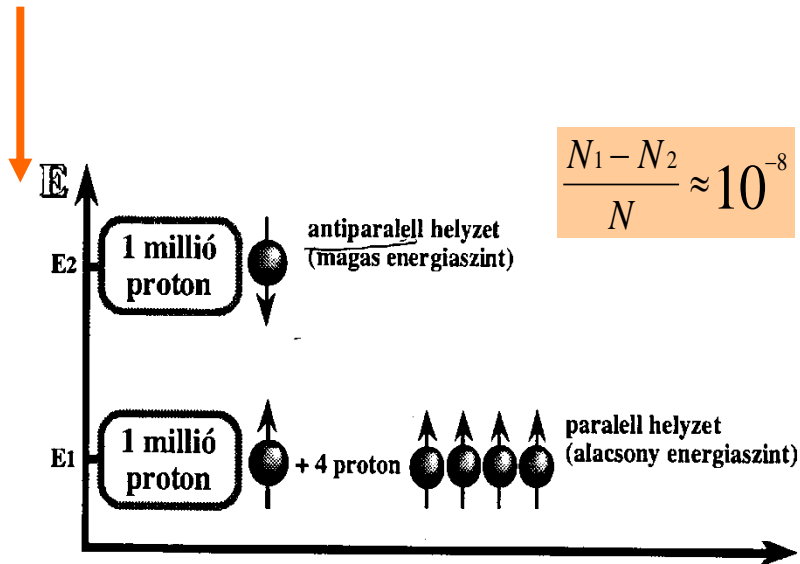
Az antiparallel orientációk száma alig kisebb, mint a parallel orientációké

A mágneses momentumok csaknem teljesen közömbösítik egymást

Az eredő vektor parallel a mágneses térrel és igen kicsi

Mag-mágneses momentumokra alapozott mérésekben
igen kis effektus várható

Jelölés: protonok
eredő momentuma $\vec{M}$

$$\sum \vec{\mu}_i = \vec{M}$$

**De: a gazdag
információtartalom miatt mégis
értelmes mérést tervezni**

Hogyan növelhetnénk meg az effektust?

A populáció-különbség ΔE -től függ. Nagyobb $\Delta E \rightarrow$ nagyobb eredő vektor

$$\Delta E = 2\mu B$$

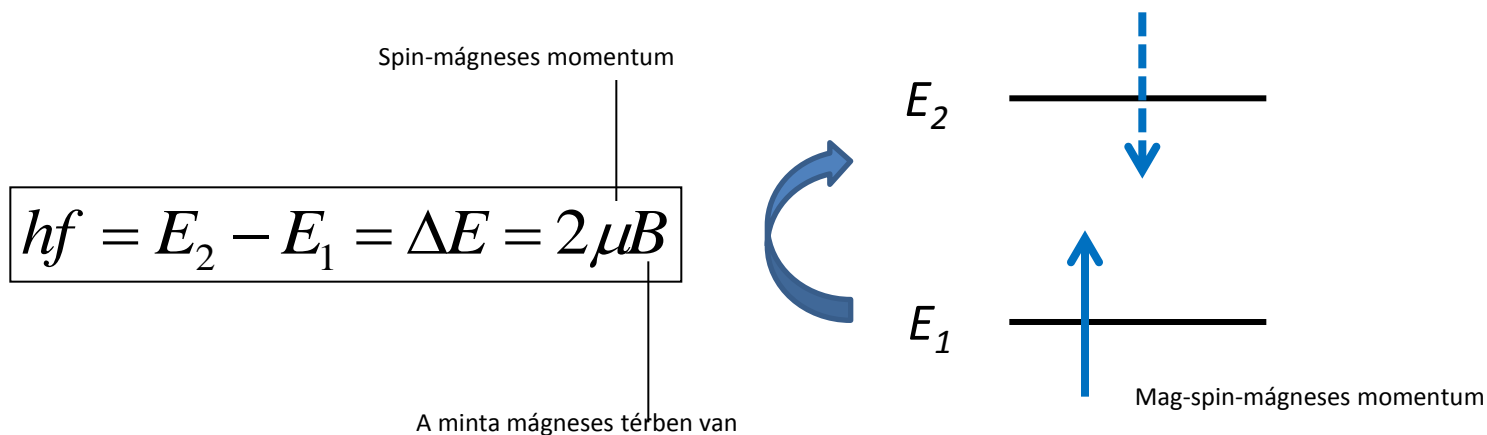
**ΔE a mágneses tér nagyságával növelhető
 $\rightarrow$ nagyobb vektor $\rightarrow$ nagyobb effektus!**

Proton- momentumok mágneses térben - összefoglalás

A protonok mágneses momentumai mágneses térben

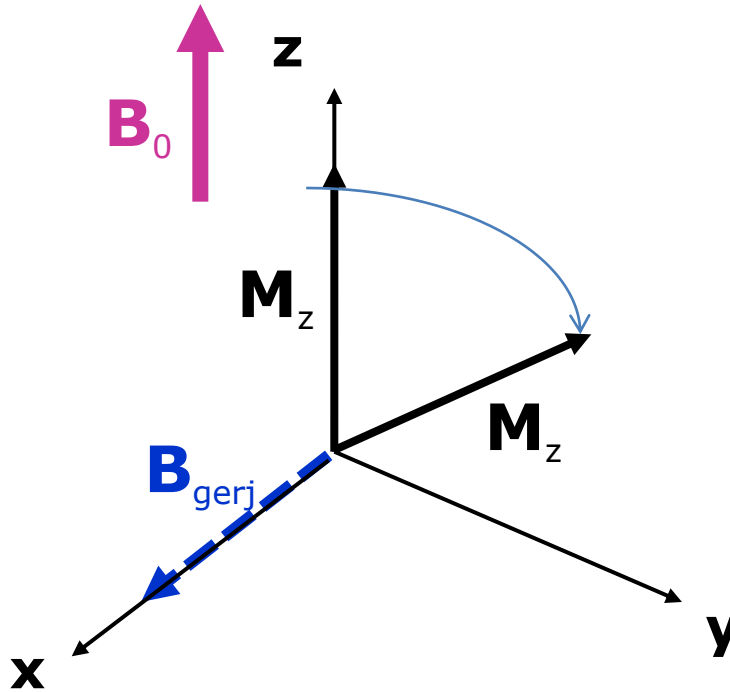
- $\vec{B}$ -vel parallel és anti-parallel állásúak lehetnek
- a parallel orientációnak kisebb az energiája és nagyobb a populációja
- mindkét orientációban precesszálnak $f = \frac{1}{h} 2\mu B$ frekvenciával
- a parallel orientációjú energiaállapot $hf = \Delta E = 2\mu B$ fotonenergiával gerjeszthető (átvihető) antiparallel állapotba
- a két orientáció energiakülönbsége lineárisan nő B -vel
- az eredő mágneses momentum vektor parallel a mágneses tér irányával és nagysága $|\vec{B}|$ -vel növelhető

A mag (spin) mágneses rezonancia jelensége

A mágneses térbe tett mintát besugározzuk olyan fotonenergiájú elektromágneses sugárzással, amely gerjeszti az $E_1 \rightarrow E_2$ energiaátmenetet és orientáció-váltást

*Az energiaátmenet „**rezonanciában van**” a sugárzás fotonenergiájával*

A gerjesztő tekercs mágneses tere a „ z ” tengelyre merőleges – az M vektor átfordulása a „ zy ” síkban történik

A mag mágneses rezonancia alkalmazásai

II. NMR spektroszkópia

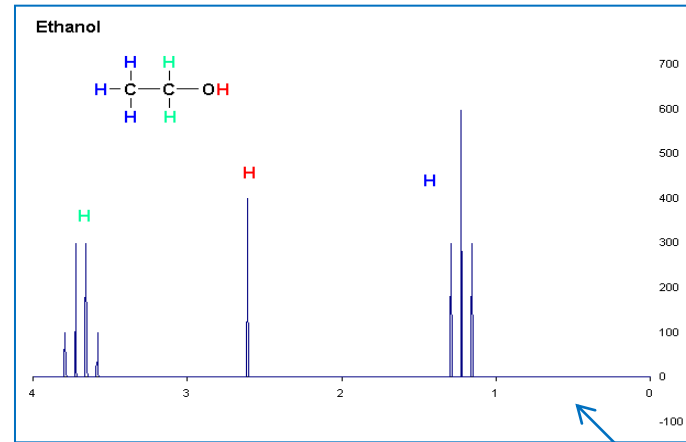

II. Nuclear Magnetic Resonance spectroscopy

A kiválasztott mag (pl. H) lokális környezete egy kémiai kötésben megváltoztatja az általa érzett mágneses teret → a külső mágneses tér (B_0) hatása helyett egy módosított mágneses tér hatása érvényesül → „**kémiai eltolódás**” a gerjesztési fotonenergiában

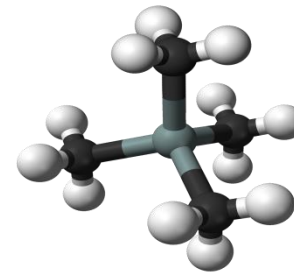
$$hf' = 2\mu B_0(1 \pm \sigma)$$

Proton-NMR-spektrum
(abszorpciós spektrum)

Többféle kötés jelenléte → többféle gerjesztési energia →
kémiai molekulaszervezet

^1H , ^{13}C , ^{15}N , ^{31}P -re alapozott mérések
In vivo alkalmazások is

Referencia-szerkezet : tetrametilszilán
Gerjesztési energiája → hf_0

$$\frac{hf' - hf_0}{hf_0} \text{ (ppm)}$$

Az effektus igen kicsi

A mag mágneses rezonancia alkalmazásai

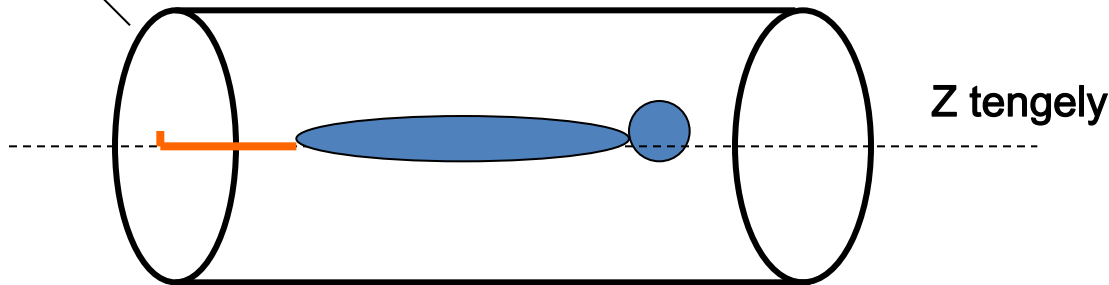
III. Diagnosztikai képalkotó módszer: MR(I)

A diagnosztikai kép alapjául szolgáló adatokat

- a gerjesztő sugárzás kikapcsolása után mérik*
- mialatt a gerjesztett (antiparallel orientált) momentumok visszatérnek az alacsonyabb energiájú, parallel orientációjú állapotba*

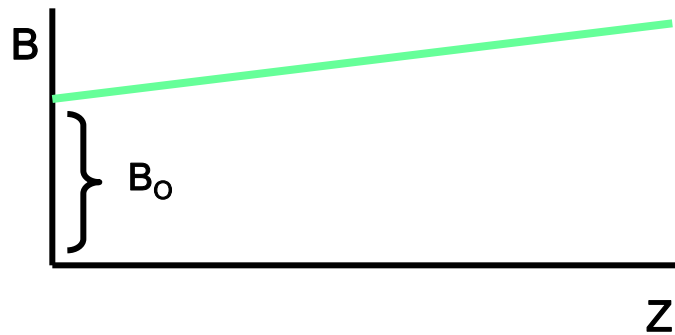
1. A diagnosztikai mérés jellemzői

Szupravezető elektromágnes tekercs

Erős mágnes $\rightarrow \Delta E$ nagyobb
Kompenzálatlan momentumok
száma nő

A B mágneses tér
iránya $\parallel$ Z
Lineárisan nő Z
mentén
 $B_0 + B(Z)$

10 000 Gauss $\leftrightarrow$ **0.5 G**
földi tér

**Különleges rendszabályok
óvatosság**

**Fémek, implantok,
pacemaker.....**

2. A mágneses tér hatása a betegben levő protonokra

M:kompenzálatlan momentumok
eredője, parallel orientáció B-vel

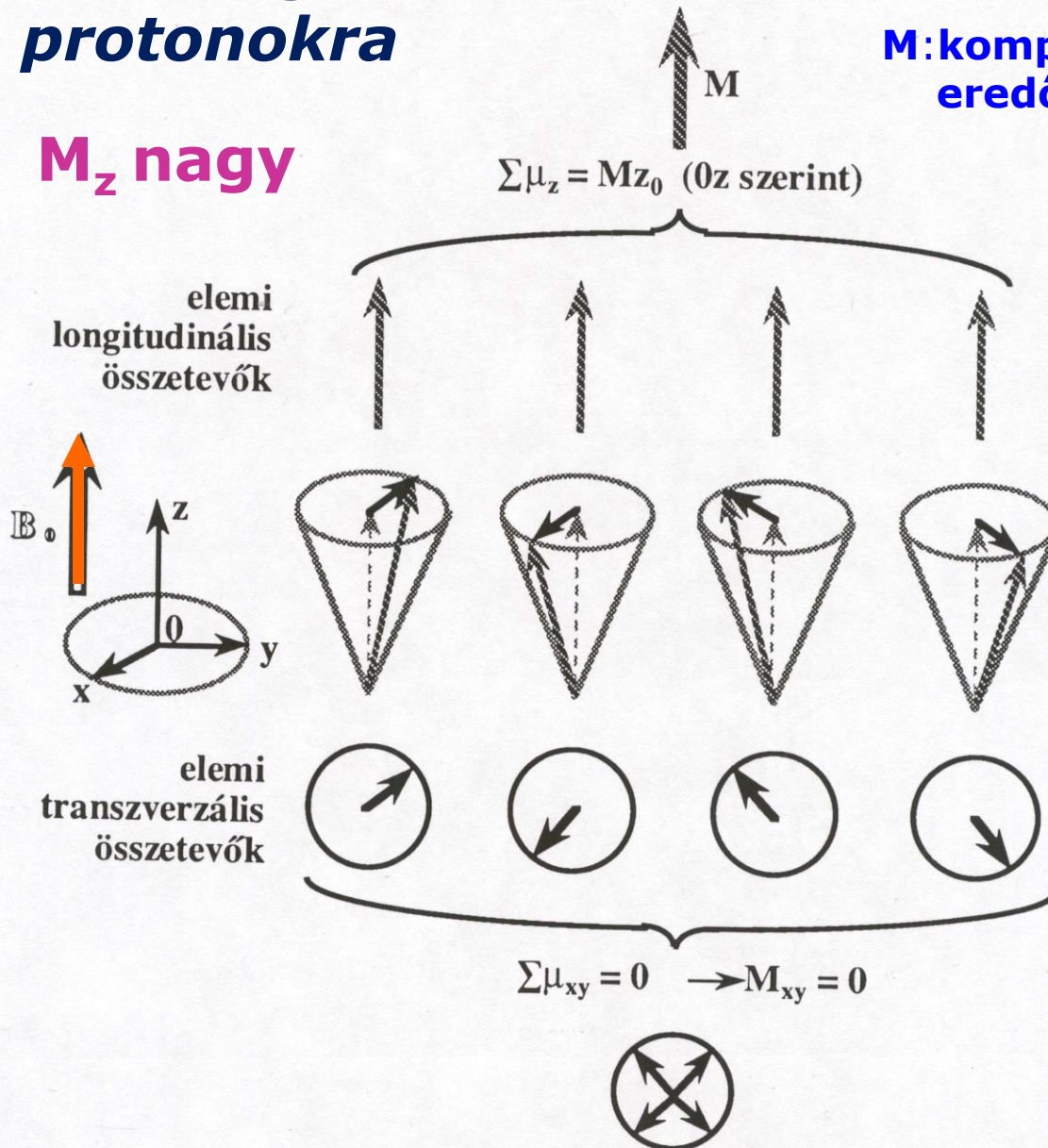
M_z nagy

$$2\mu B = hf$$

Mágneses tér hatása:

- orientáció
- azonos frekvenciájú precesszió

-De:
a precesszió fázisa
összehangolatlan

$$M_{xy} = 0$$

3. Megfelelő gerjesztési frekvenciájú sugárzás bekapcsolása: proton-mágneses rezonancia

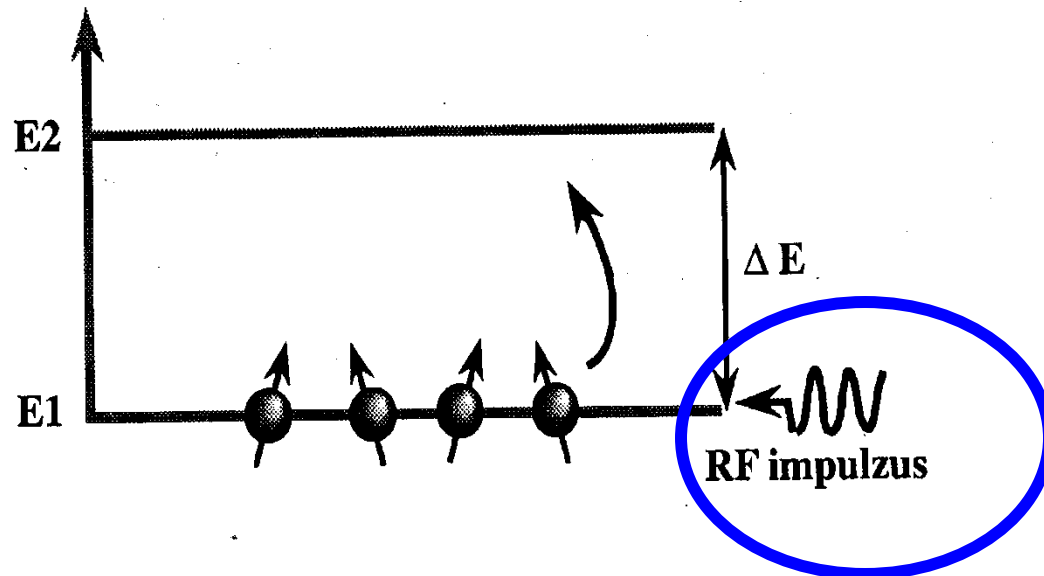
$$\Delta E = 2\mu B(z) = hf$$

↑

Z-től függ! →

→ vizsgálandó keresztmetszeti szelet kiválasztása a sugárzás frekvenciájával

A vizsgálandó testrészt rádiófrekvenciás sugárzásnak tesszük ki – tekercs AC tere
RF ~ 20 MHz ($\longleftrightarrow \Delta E$)

A gerjesztés hatása:

1. Energiaátmenet $E1 \longrightarrow E2$
egy adott testszeletben

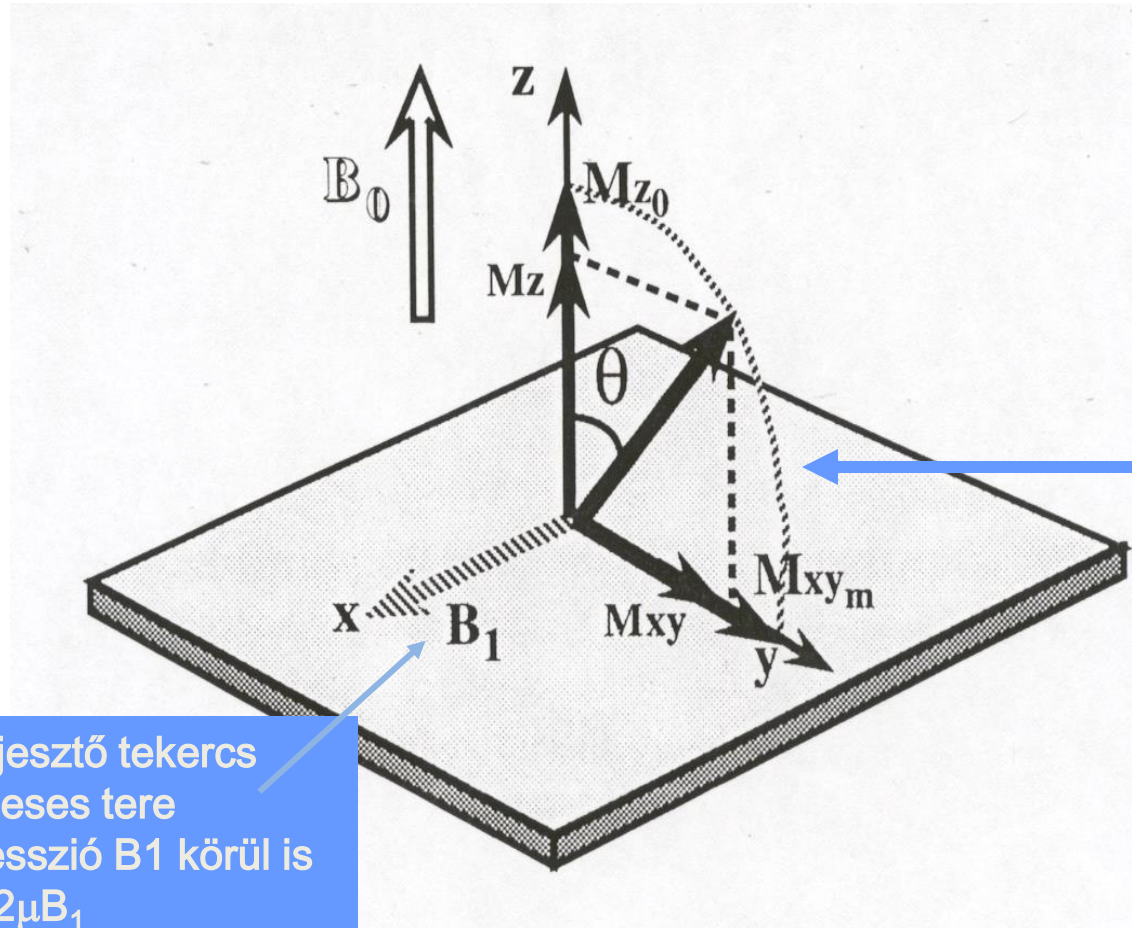
2. Orientációváltás **parallel** $\longrightarrow$ **antiparallel**

3. A külső váltakozó feszültség-tér rákényszeríti
fázisát a precessziós mozgásra
a mágneses momentumok együtt forognak

$$\longrightarrow \boxed{M_{xy} \neq 0}$$

A gerjesztés impulzus jellegű - időtartamának szerepe

Az orientációváltás időt vesz igénybe!

Elnevezések az impulzus időtartama alapján

90°-os impulzus

Merőlegesbe fordítás-ig tart

180°-os impulzus

Teljes átfordítást végez

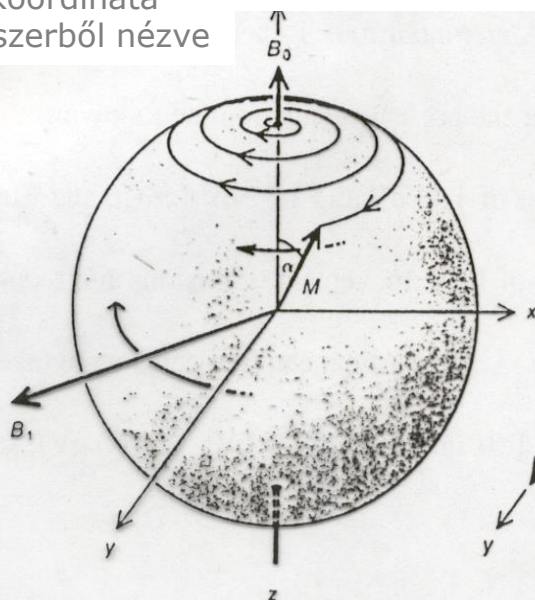

Az orientációváltás precesszáva történik (együttes precesszió)

$$M_{xy} \neq 0$$

Álló koordináta-
rendszerből nézve

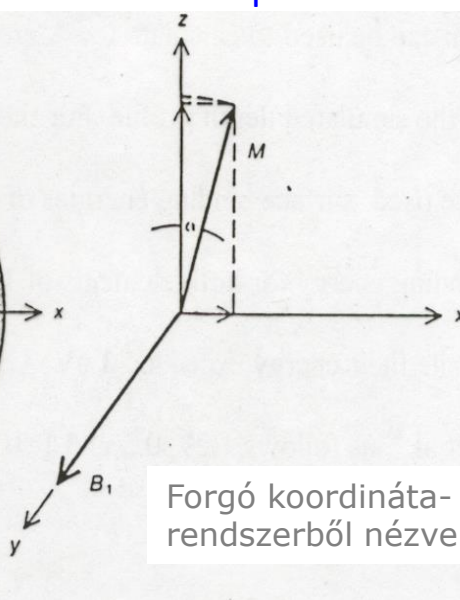

pl.15°

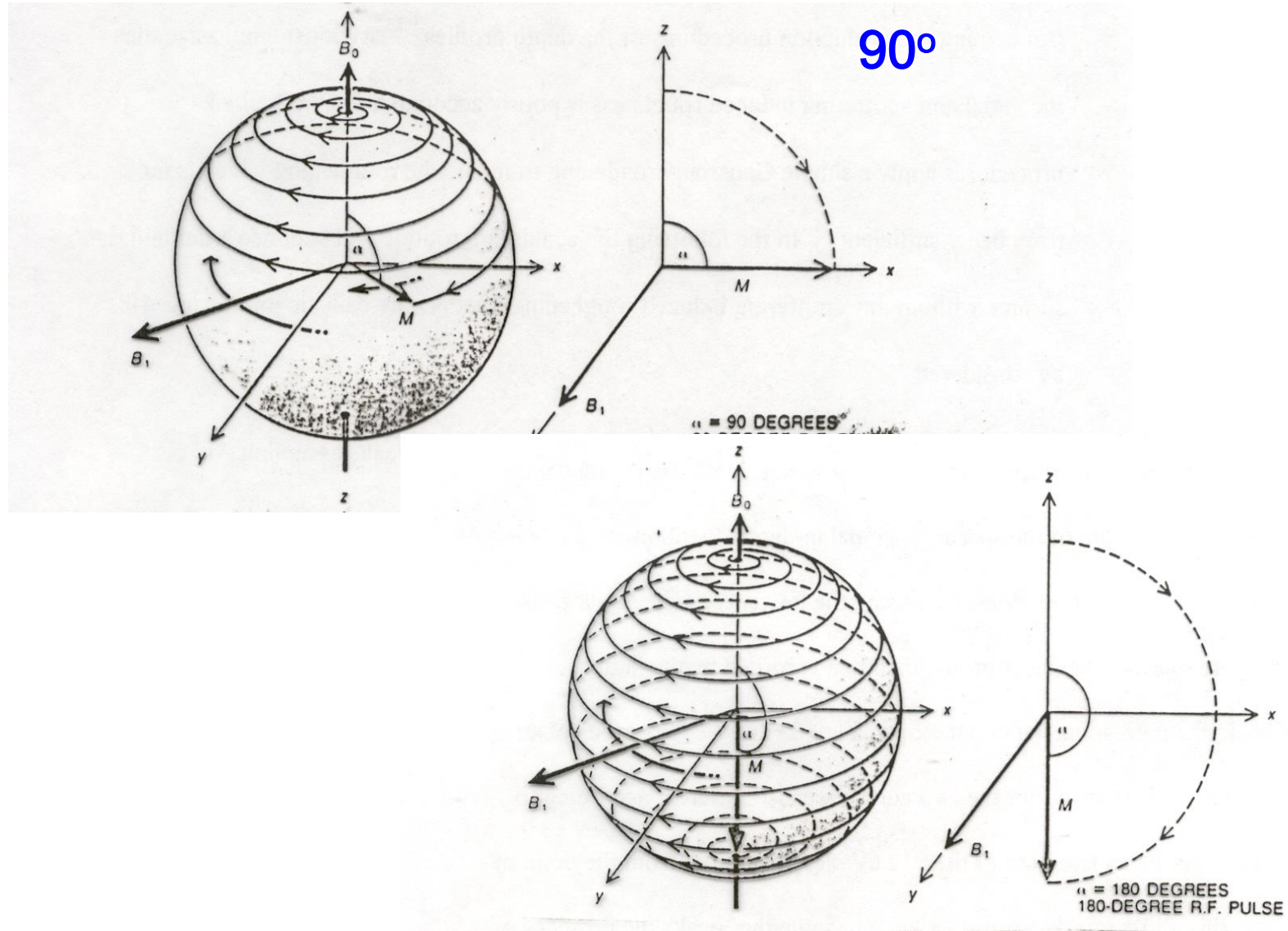
**Az együttes precesszió
Következménye:**

Az X-Y síkban a gerjesztés alatt
-Növekvő amplitudójú
-Forgó mágneses momentum

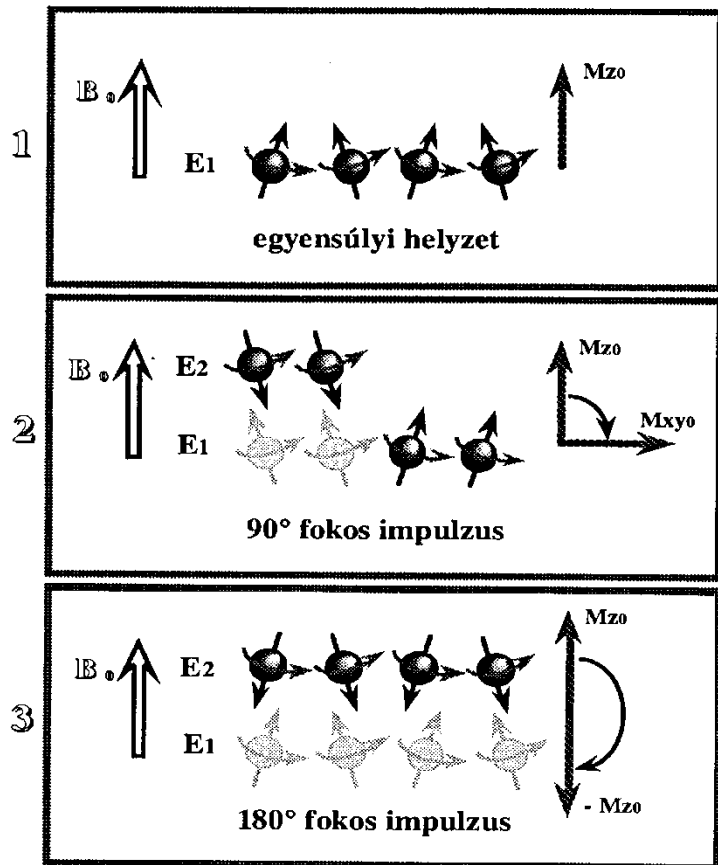
Forgó koordináta-
rendszerből nézve

A gerjesztés néhány fázisa

Orientációváltás energia-képben

90°-os impulzus
50%-os orientáció-váltás
 $M_z=0$

Valódi mérésben : 90 és 180 fokos jelek
kombinációja

szekvenciák

4. Adatgyűjtés – pl. 90 °-os impulzus után

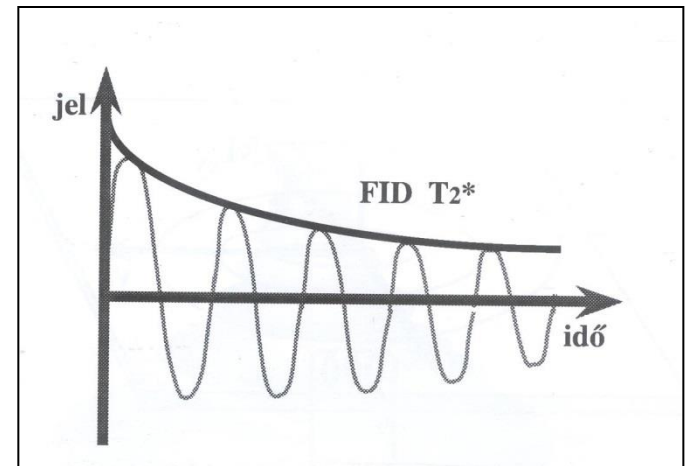
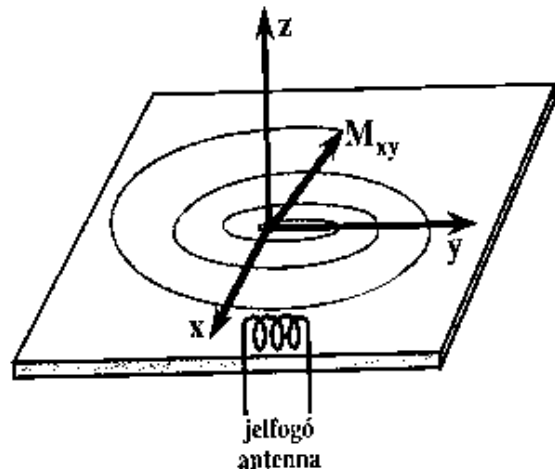
Az MR-kép adatait a gerjesztő impulzus **kikapcsolása utáni relaxáció** alatt mért jelek jelentik

Mz változik: $0 \rightarrow \max$

Mxy változik: körbeforogva csökken

- orientációváltás
- precesszió fázisa elhangolódik

**Változó mágneses tér az X-Y síkban
elektromos feszültséget indukál**

A mért jel: Free Induction Decay
FID --> Mz és Mxy relaxációs ideje

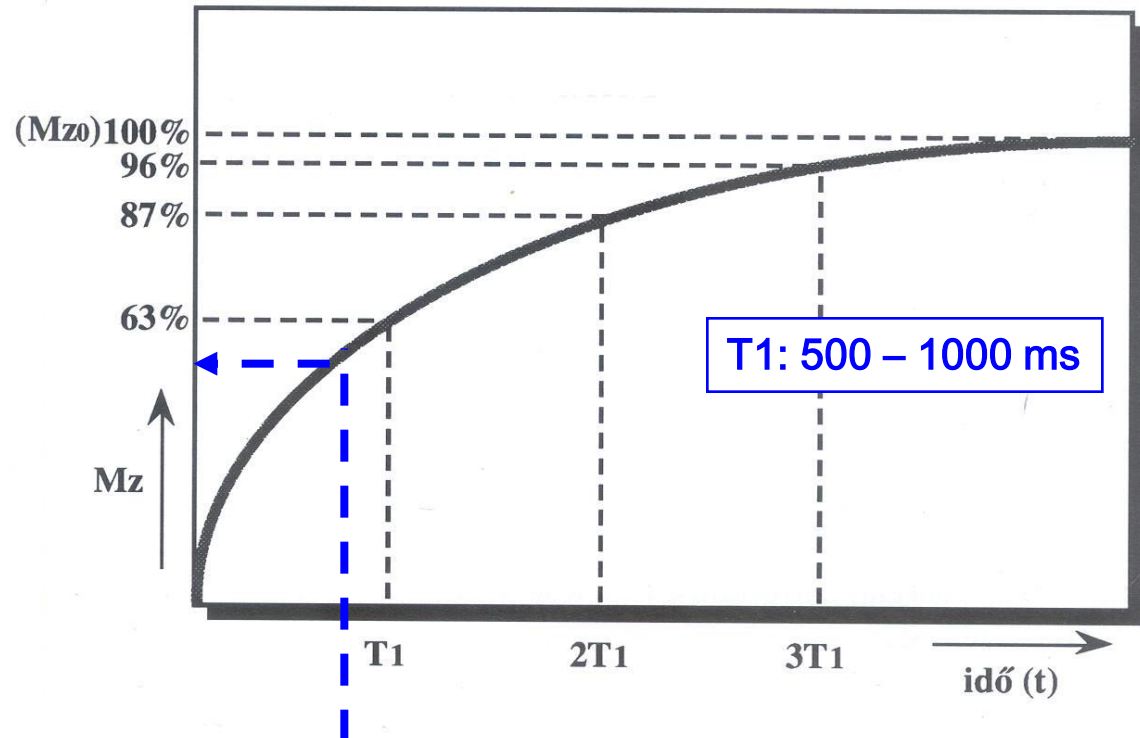
Mz relaxációs ideje: spin-rács relaxációs idő - T1

Környező
molekulák

A momentum B_0 irányú
vetülete a 90° -os impulzus
után visszatér a „z” irányhoz

$$M_z = M_{z0} \left(1 - e^{-\frac{t}{\tau}} \right)$$

A ρ protonsűrűséggel arányos

T1 értelmezése

Milyen gyorsan sikerül ütközésekkel leadni a ΔE energiát a környezetnek?

A ρ protonszűrűséggel arányos

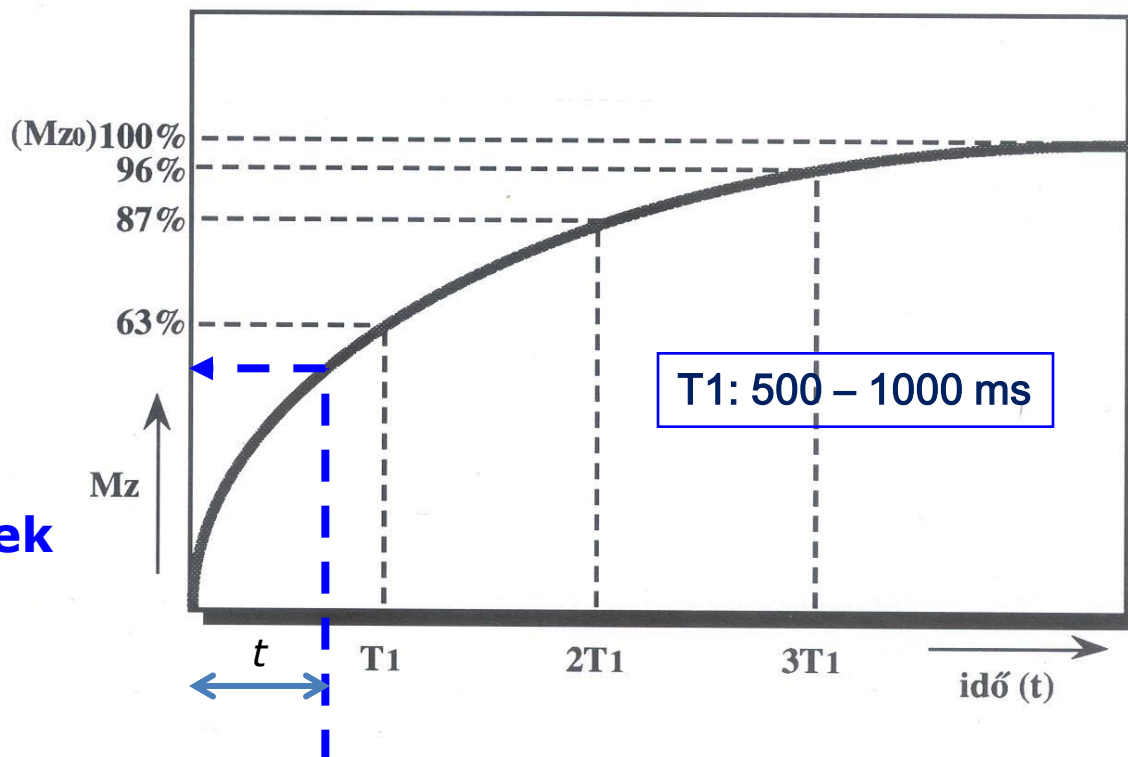
$$M_z = M_{z0} \left(1 - e^{-\frac{t}{T_1}} \right)$$

Az energiaátadás feltétele,
hogy az átvevő molekula
vibrációs frekvenciája
rezonanciában legyen a
Larmor precesszióval

$$f_p \sim f_{\text{mol}}$$

$$(f_{\text{viz}} \gg f_p)$$

Nagy molekulák lassú
rezgése – **fehérjék, lipidek**
T1 kicsi

T1 rövid --- $M_z(t)$ nagy --- fényes pixel --- zsírszövet világos

*Különböző emberi szövetek spin-rács relaxációs
idői 100 MHz-nél*

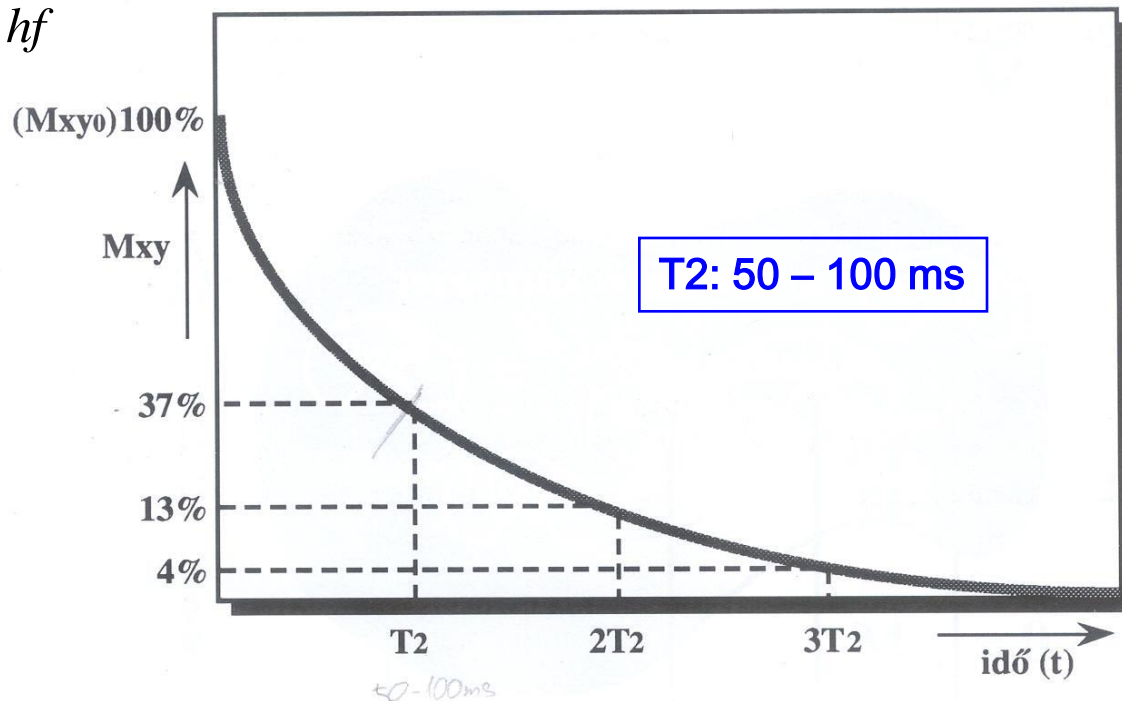
<i>Szövet</i>	<i>T₁ (s)</i>
bőr	0,62 ± 0,02
vállizom	1,02 ± 0,03
nyelöcső	0,80 ± 0,11
gyomor	0,77 ± 0,07
máj	0,57 ± 0,03
lép	0,70 ± 0,05
tüdő	0,79 ± 0,06
csont	0,55 ± 0,03
prosztata	0,80 ± 0,01
vese	0,86 ± 0,03
agy	1,00 ± 0,02

Mxy relaxációs ideje: spin-spin relaxációs idő – T2

A lokális mágneses terek
miatt a koordinált precesszió
elhangelődik

$$\Delta E = 2\mu B = hf$$

$$M_{XY} = M_{XY,0} e^{-\frac{t}{T_2}}$$

T2 értelmezése

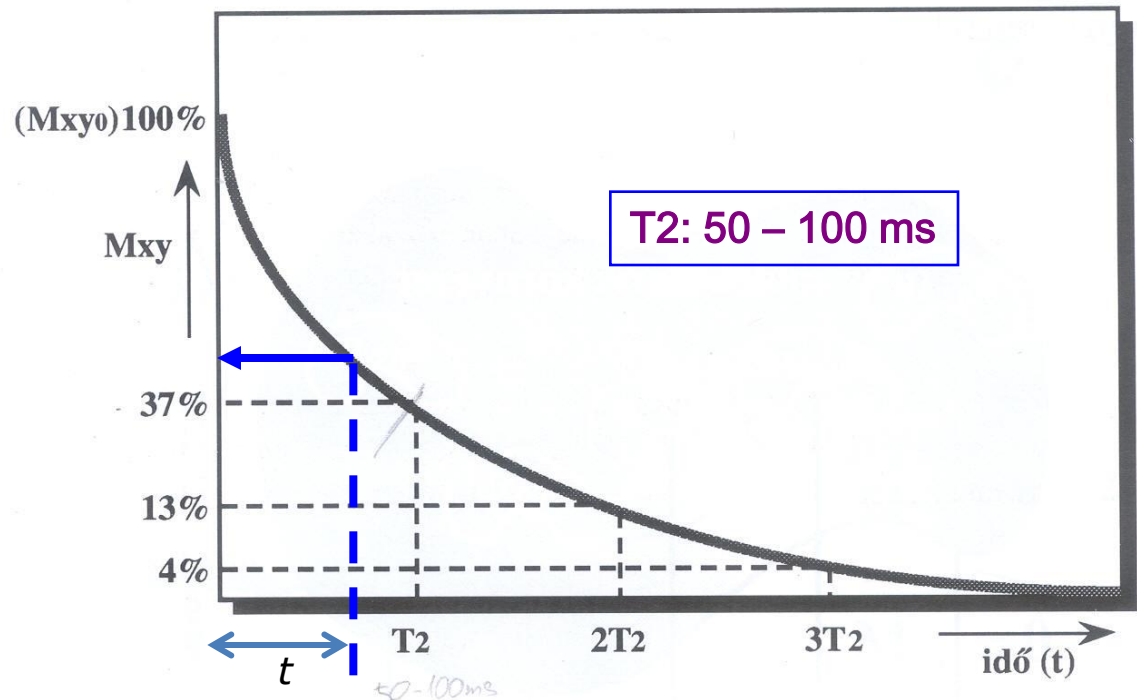
$$M_{XY} = M_{XY,0} e^{-\frac{t}{T_2}}$$

Környezet: **mágneses inhomogenitás**

T2

Nagy molekulák -> lassú mozgás
-> inhomogenitás fennmarad ->
gyors fázisvesztés ->

T2 rövid

Nagy molekulák -> T2 rövid -> $M_{xy}(t)$ kicsi -> pixel sötét

Vizes közeg: inhomogenitások kiátlagolódnak ->
fázisvesztés lassú -> T2 nagy -> fényes pixel

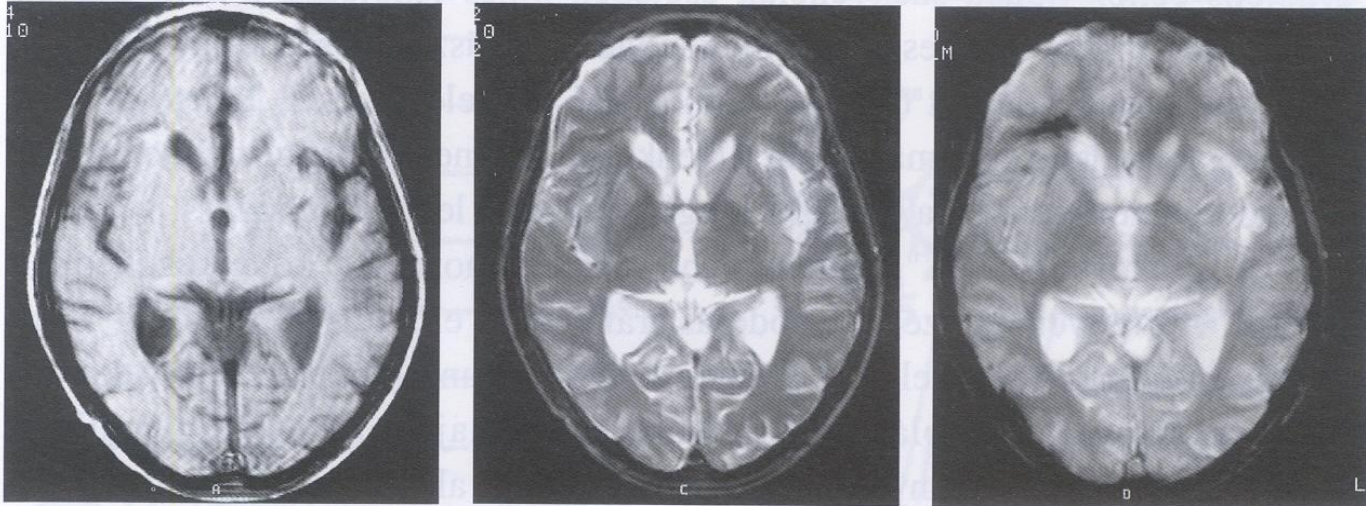
A képalkotásra használt paraméterek : ρ (protonsűrűség), T1 és T2

A T1 és a T2 szerinti fényesség-kódolás különböző
szöveti tulajdonságokat emel ki: pl zsírszövet ellentétes

Nagy molekulák (pl. lipidek)

T1 rövid -- pixel világos

T2 rövid -- pixel sötét

T1 szerinti súlyozás
Világos: *fehér állomány*

T2 szerinti súlyozás
Világos: *szürke állomány*

5. A kiválasztott testszeleten belüli felbontás

1. A rezonancia állapot gerjesztési frekvenciája kiválaszt egy testszeletet

$$hf = 2\mu B(Z) \qquad f \longrightarrow B \longrightarrow Z$$

2. Képelemek feloldása az X irányban

A relaxáció alatt **X irányban lineárisan változó gradiens tér** bekapcsolása

precesszió ($\Rightarrow$ indukált feszültség) **frekvenciája** az X mentén változik

$$hf = 2\mu(B + B(X))$$

3. Képelemek feloldása az Y irányban

Y mentén lineárisan változó gradiens tér alkalmazása rövid ideig =>

Precesszió **fázisának** módosítása Y függvényében

Egy szeleten belül a pixelek kijelölése gradiens-terekkel

4. A vevőtekerccsel mért jel felbontása

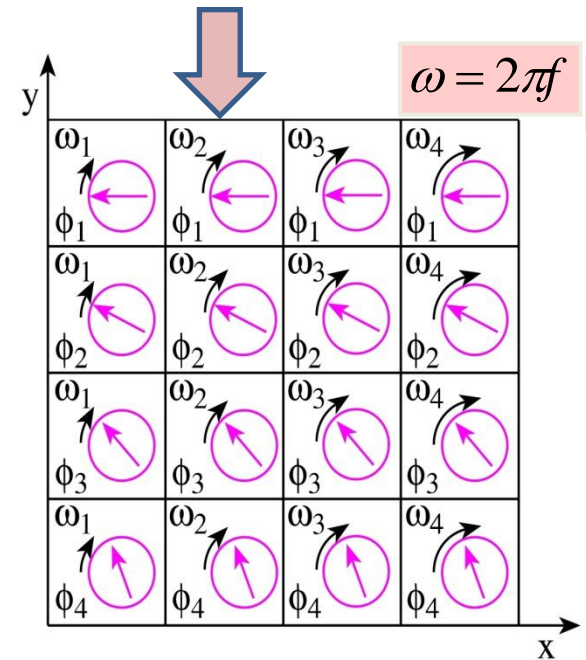
A mért indukált feszültség
sok frekvenciájú és fázisú jel
szuperpozíciójának eredménye

Az egyes f és ϕ komponensek előállítása

Fourier analízissel

$$\longleftrightarrow \rho_{i,j}, \tau_{1,i,j}, \tau_{2,i,j}$$

minden képelemre

Az MRI mint diagnosztikai módszer

- non-invasive módszer (de: kontrasztanyagok toxicitása?)
- Csont-szövet nem zavar: pl. gerincvelő vizsgálata ↔ UH, CT
- Felbontás: ~5 mm vastag szelet, 1.5x1.5 mm képelem – igen jó
mint a CT, de a kontraszt élesebb
- 3D rekonstrukció lehetősége
- Lágy szövetek, elsősorban zsírszövetek – agyszövet
de széleskörű alkalmazás: nyak, mellkas, alhas (máj, lép, hasnyálmirigy,
vese..) vázizomzat, ízületek

De: - a készülék és a mérés drága

- 3D képhez hosszú adatgyűjtési idő –
pszichológiai problémák

Biztonsági szempontok

erős mágneses tér, indukált áram melegítő hatása,
hangjelenségek, perifériális idegvégződés
stimulálása

gerjesztő tér teljesítménye és dB/dt limitek

kontraindikáció: terhesség első trimer

pacemaker

ferromágneses és fém implantok

(pl. szembe került szilánkok)

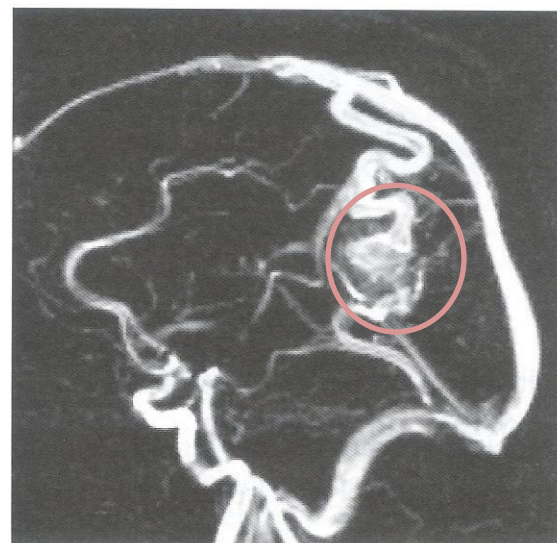
A továbbiak érdeklődőknek - olvasásra

Speciális MRI technikák – fejlődési irányok

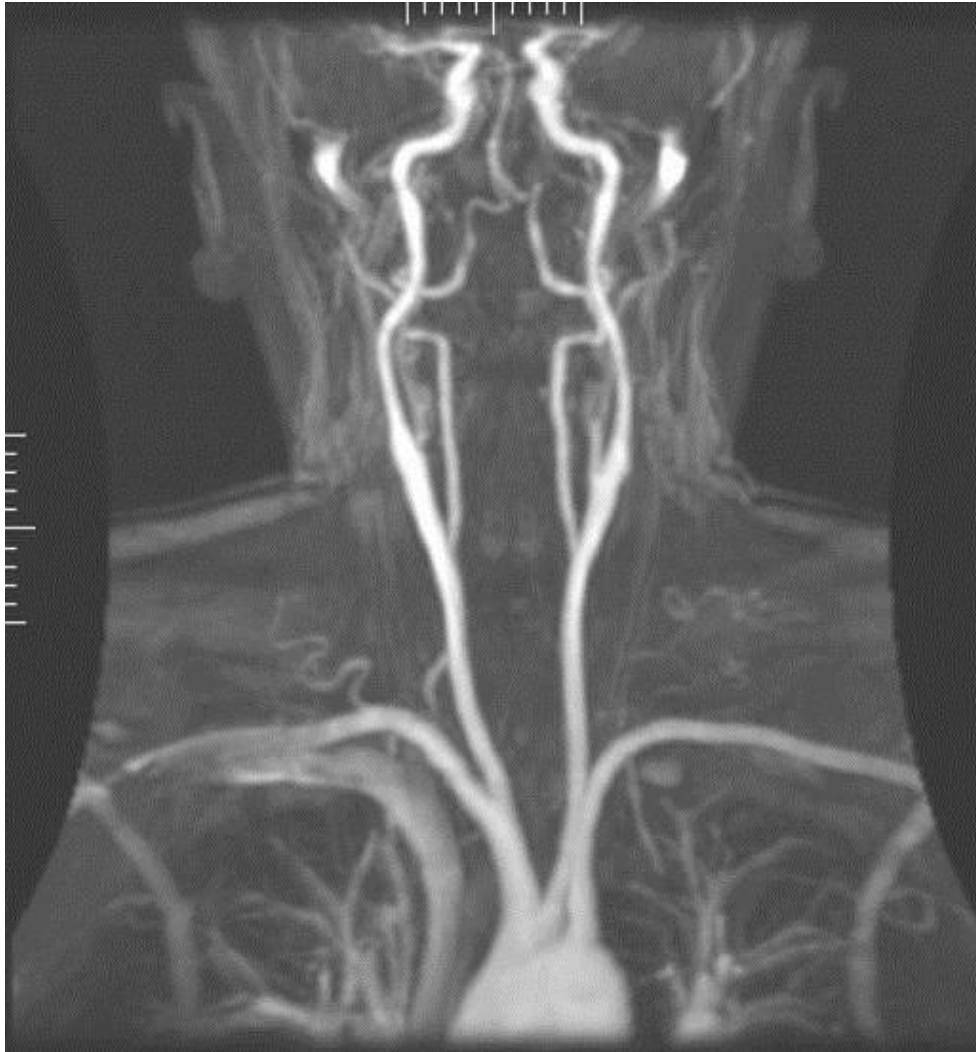
1. Angiográfiai alkalmazások

A mért térfogatba a szeletre merőlegesen ki vagy be-áramló vér a sebességprofiltól és az áramlási sebességtől függően jelszegény vagy jelgazdag tartományhoz vezet

Artéria cerebri média területén
arterio-venosus malformáció
-fáziselemzés alapján

Gd – jelzés

érszűkület

értágulat

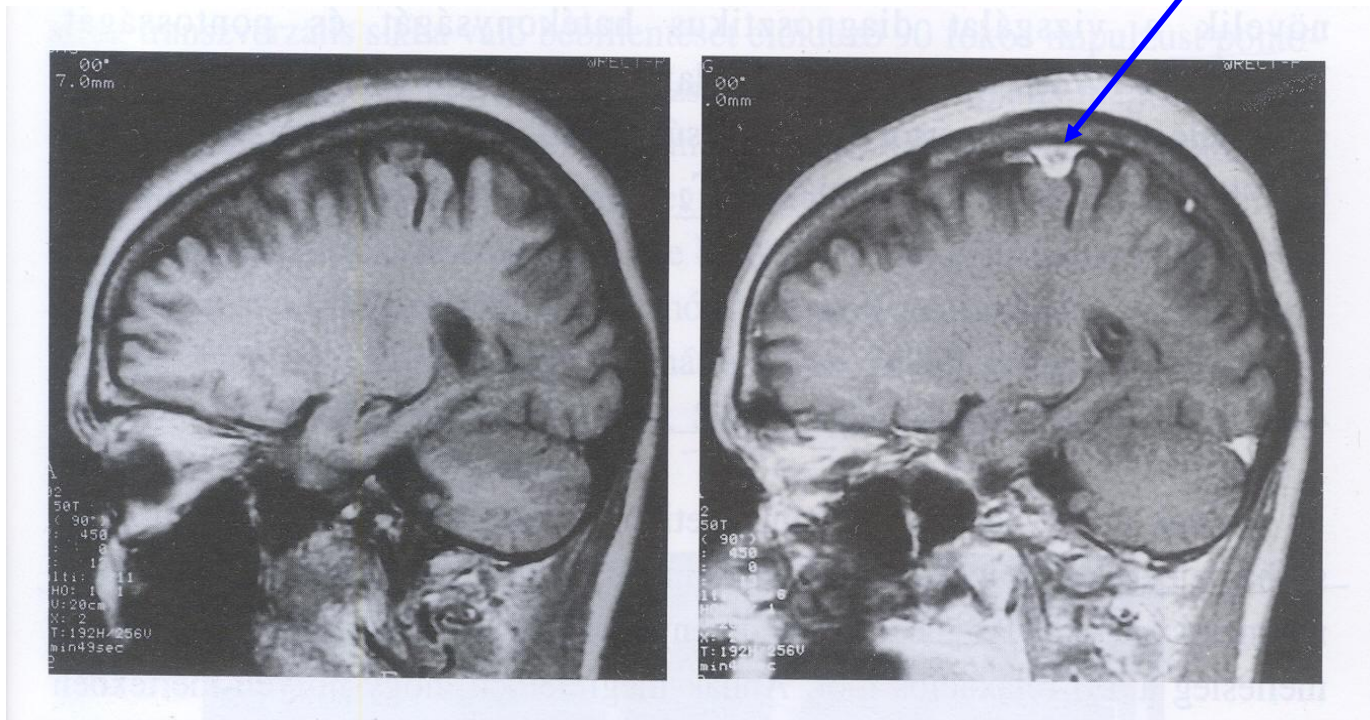
Time of flight – hatás

A kontraszt a vizsgált
testszeletekre merőlegesen
átáramló folyadék
sebességétől függ –
sebességprofil szerepe.

2. Kontrasztanyagok alkalmazása: T1 és T2-kontraszt

T1 súlyozott kép meningeoma diagnosztizálásához

Gadolinium kontraszt kiemeli a daganat helyét: világos képlet

Paramágneses atomok alkalmazása: T1 rövidül a kóros szövetekben (tér irányába rendeződő momentumok hatására)

Gd, Mn, Ba – farmakonok → beáramlás, ahol a vér-agy gát átjárható (pl.tumor)

Kontrasztanyagok használatához

Paramágneses anyagok:

Külső mágneses térbe helyezve mágneseződnek, úgy hogy a külső térrel paralelek lesznek. A külső tér megszűnése után mágnesezettségüket elvesztik.

Diamágneses anyagok:

Külső mágneses térben mágneseződnek, de úgy hogy a külső térrel antiparallelek. A tér megszűnése után elveszik mágnesezettségüket.

Ferromágneses anyagok:

Állandó mágnes lesz egy külső mágneses tér hatására, és megtartja a mágnességét akkor is, ha a külső mágnesező teret eltávolítottuk a környezetéből. Spontán mágneses tulajdonságokat mutat

T2 típusu kontrasztanyagok

ferromágneses: ép szövetekben T2 csökken → T2 kép sötét
szuperparamágneses (Fe-oxid) nanorészecskék: T2-kép sötét
pl. máj: normál szövetek dúsítják, tumor nem

Víz: természetes kontrasztanyag

De: Gd jelző (T1) toxicitása → veseelégtelenség

3. Funkcionális MRI- fMRI

BOLD : Blood Oxygen Level Dependent signal

Ogawa, 1990

Alapja:

oxy hemoglobin : diamágneses, nincs atomi mágneses momentuma
deoxy hemoglobin: paramágneses, mágneses momentuma van
(kompenzálatlan spinű elektron-pálya)

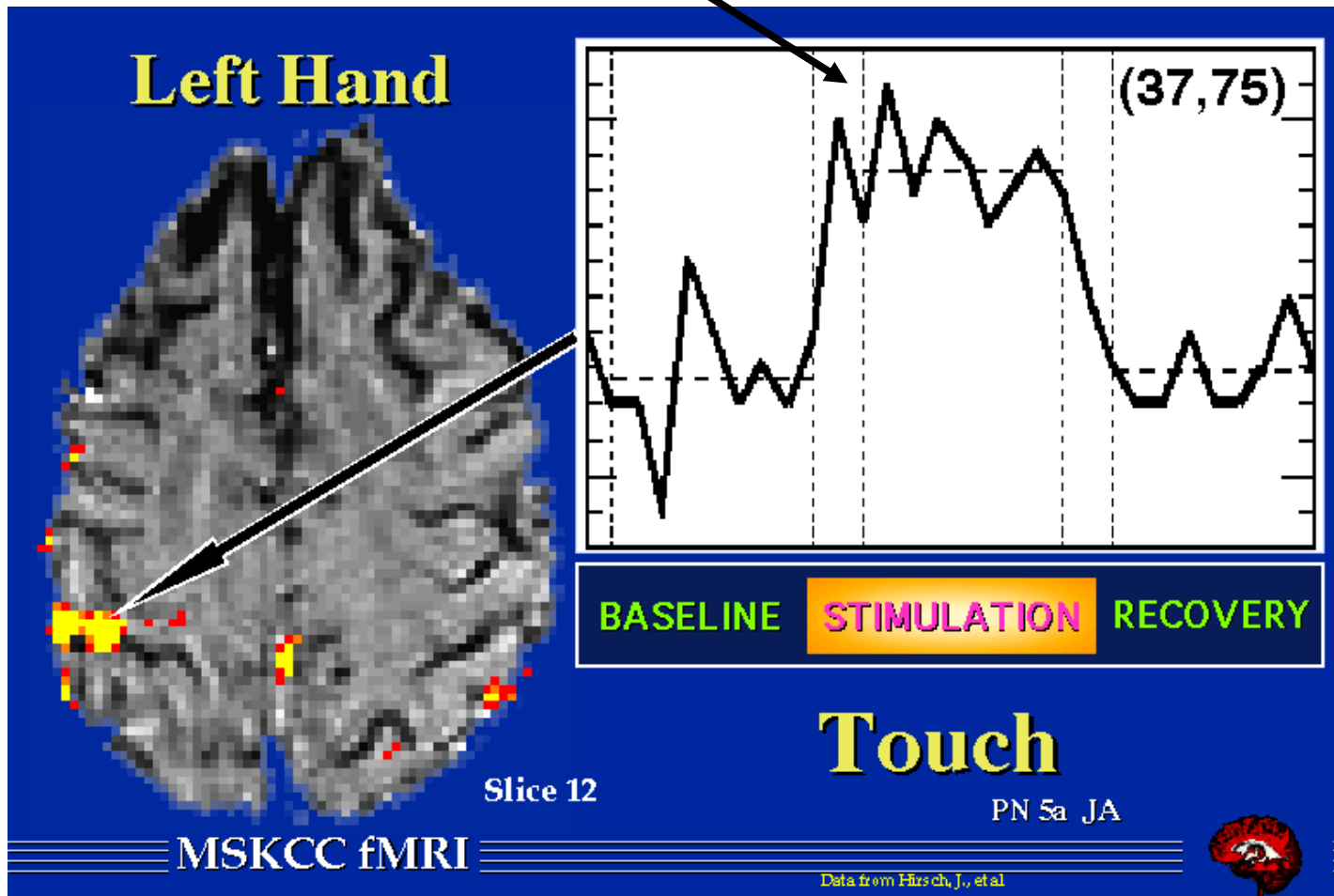
=> *Hb állapota endogén kontraszt-agens*

Alkalmazása agyi funkciók vizsgálatában:

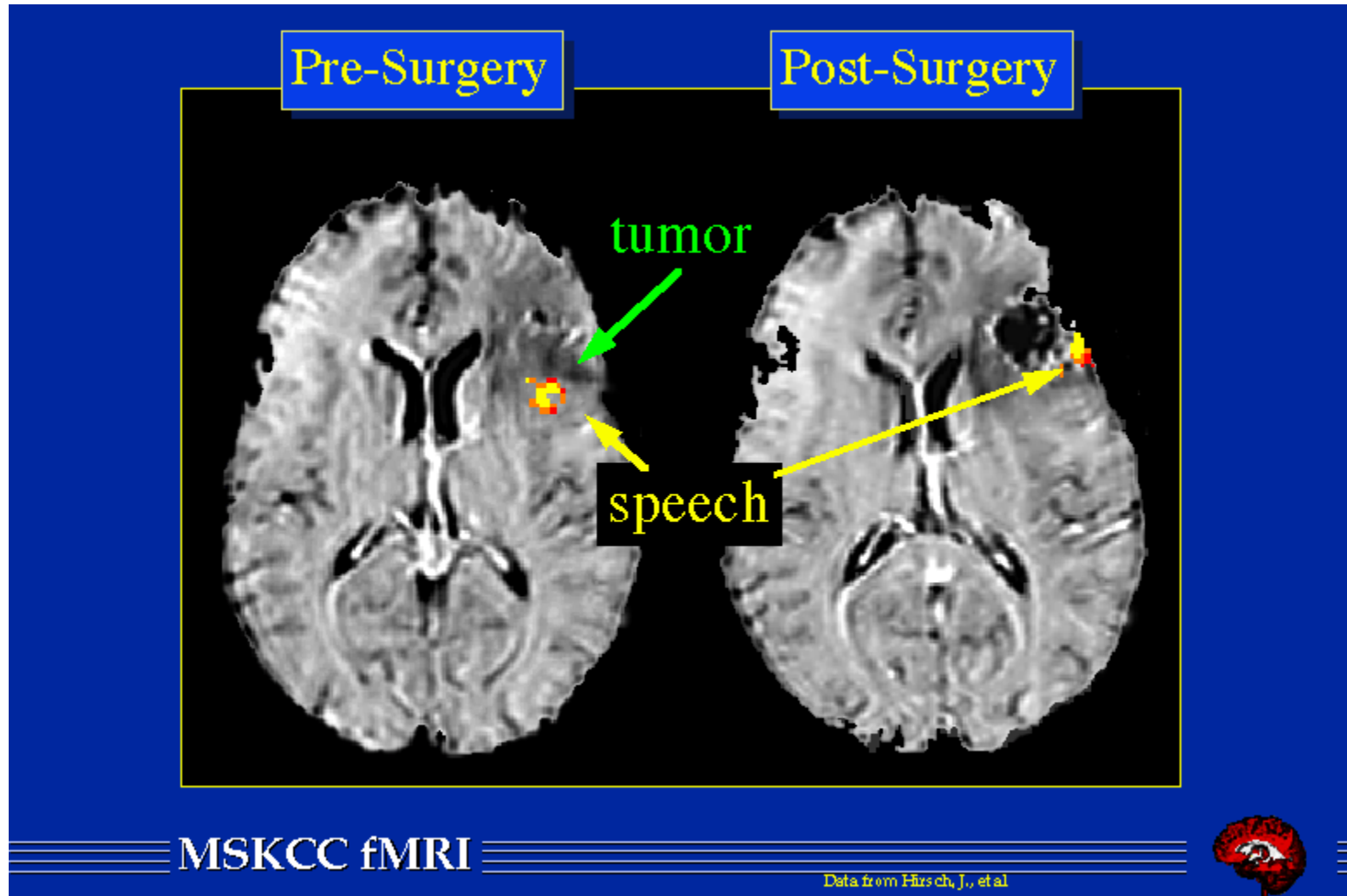
visual cortex, motor cortex, beszéd

Neuron aktivitás ↑ véráramlás ↑ oxyHb ↑ T2 ↑ jelintenzitás ↑

Hemodinamikai válaszfüggvények – rövid mérési idő: 1-2 perc
alacsony felbontás, gyors szkennelés 1/2-3 sec

fMRI – sebészeti területek és funkcionálisan fontos tartományok elkülönítése

4. DWI – diffúzió-súlyozott MRI

A szövetekben diffundáló víz molekulák diffúziós együtthatójával súlyozott képalkotás. A víz diffúziós mozgása a szöveteket mikrométer-felbontásban monitorozza, szemben az MRI mm-skálájú felbontásával. Különösen alkalmas **tumoros szövetek korai felismerésére**.

